Parallelsessie Informatie en Ontmoeting 21 maart 2024
Uitgangspunten zonne-energie
Samenvattend verslag

Aanwezigen

Voorzitter:	de heer B. Bahlmann
Griffie:	mevrouw E. van Bekhoven
Notulist:	mevrouw R. Leeuwenburgh Vendrig

Raadsleden/ fractieassistenten:	
Stadsbelang:	de heer J. Klein
Democraten Gorinchem:	mevrouw L. Pellikaan
PvdA:	de heer J. Oostrum
VVD:	mevrouw T. van 't Westende
	de heer N. van Santen
ChristenUnie/SGP:	de heer M. de Pagter
Gorcum Actief:	mevrouw E. Hamann
D66:	de heer R. Le Noble
CDA:	mevrouw S. de Lange
SP:	de heer A. van Houwelingen

Portefeuillehouder:	de heer M. de Boer
Ambtelijke ondersteuning:	de heren D. Rumpff en mevrouw Steenbergen
Inspreker:	de heer J. de Waal en de heer Wesselink
	de heer T. Klein
Toehoorders:	de heer G. Damen en mevrouw A. Iiuzzolini

Opening

De voorzitter opent de vergadering en heet iedereen hartelijk welkom.

Uitgangspunten zonne-energie

In verband met een concrete vergunningaanvraag en met het oog op toekomstige aanvragen voor zonne-projecten anders dan op daken willen we de raadsleden vragen om hun voorkeuren aan te geven aangaande de mogelijke opties binnen onze gemeente.

De voorzitter geeft de heer De Waal gelegenheid iets te vertellen over zijn plan voor een zonneveld. Er is een factsheet op iBabs geplaatst met antwoorden op de meest voor de hand liggende vragen aan de heer De Waal.

De heer De Waal bedankt voor de gelegenheid om in te spreken. Hij is grondeigenaar en een van de initiatiefnemers voor zonnepark Groote Haar. Hij toont de Hoogbloklandseweg waar een bedrijventerrein komt en waar het zonnepark gepland is. Het gaat om vier hectare. Qua inrichting en ontwerp wordt aangesloten bij het landschap. De panelen worden laag gehouden en er worden houtpercelen ingeplant. Het wordt gecombineerd met het windpark. Het zou 9 GWh/j opleveren; ongeveer 2500 huishoudens kunnen daarmee van stroom voorzien worden. Het is de bedoeling samen te werken met Green Trust en Knotwilg. De samenwerking met het windpark wordt nader toegelicht. Er kan efficiënt gebruik gemaakt worden van het net en dat is wenselijk voor Stedin. Het landschap is een belangrijk onderdeel van het plan. Het is grasland en het wordt twee, drie keer gemaaid per jaar. De landbouwkundige waarde is relatief. De ecologische waarde is niet erg hoog. Veel

zaken vallen onder natuurontwikkeling. Hij toont een beeld van de sloot waar men kikkers heeft willen tellen en geeft aan dat de oevers verflauwd zullen worden. Hij spreekt veel mensen in de omgeving; de meeste mensen begrijpen dat dit een logische plek is voor een zonnepark en ook dat er meer duurzame energie nodig is. De energietransitie gaat overigens aan veel mensen voorbij. Het ledenbestand van coöperaties is heel eenzijdig. Daarom wil hij ook anders kijken naar lokaal profijt en een sociaal tarief hanteren. De mensen met een bijstandsnorm inkomen zouden hiermee bereikt kunnen worden. Het is de bedoeling hier veel moeite in te steken.
Het beleid is door minister Hugo de Jonge aangescherpt; dit type combinatie van zon en wind staat nog steeds op de zonneladders en past in het rijksbeleid en provinciaal beleid. Er ligt nu een ver gevorderd voorstel voor een relatief breed gedragen groen zonnepark dat in het provinciaal en landelijk beleid past. Hij kijkt nu uit naar gemeentelijk beleid zodat de vergunningsaanvraag getoetst kan worden en zo nodig bijgesteld.
De heer De Waal is benieuwd naar de reacties van de raadsleden.

Mevrouw Pellikaan bedankt voor de presentatie. Zij is benieuwd naar de eigen motivatie van de heer De Waal om zich hiermee bezig te houden. Zij ziet dat het doel niet winstmaximalisatie is.

De heer De Waal antwoordt dat initiatiefnemers wel een haalbaar plan willen realiseren. Hij is hierin terecht gekomen omdat hij grondeigenaar is in het gebied. Hij vindt het een interessant project. Aanvankelijk werkte men samen met Eneco en was het veel commerciëler. Vervolgens begon de oorlog in Oekraine en dreigde er energiearmoede voor veel mensen. Daaruit is het principe van het lokaal profijt ontstaan.

Mevrouw Pellikaan noemt de netcongestie en vraagt of zij goed begrijpt dat hier geen risico in zit.

De heer De Waal antwoordt dat een aansluiting gedeeld wordt met de windmolens van de Knotwilg. Daardoor is er meer efficiency en is het goedkoper. De vraag is ook op welk niveau netcongestie opgelost kan worden. Dit is nadrukkelijk wat Stedin en de Provincie en andere partijen graag willen zien. Er zijn al afspraken gemaakt dat het aangesloten kan worden. Het aanbod blijft stabieler dan wanneer er alleen met zon of alleen met wind gewerkt wordt.

Mevrouw De Lange bedankt voor de presentatie. Zij merkt op dat er in dit gebied veel agrariërs zijn die te maken hebben met een extensiveringsregeling. Als er nu vier hectare weggenomen wordt voor de zon, wat gaat dit dan doen met de grondprijs in de regio? Is er ook nagedacht over een combinatie van zonnepanelen en beweiding?

De heer De Waal antwoordt dat het hele projectgebied tien hectare is. Dat wordt onttrokken en dat is een keuze om meer stroom op te wekken. Er is in het gebied al veel onttrokken aan het agrarische areaal met de ontwikkeling van Groote Haar. In de eerste jaren zal de grond niet beweid worden maar gemaaid. Op termijn kan gedacht worden aan beweiden met schapen. Er loopt nu ook al geen vee. Het is ook gericht op het herstel van kruidenrijk grasland. Er zijn op dit moment veel uitdagingen in het landelijk gebied. Er wordt areaal verloren maar natuurgrond gewonnen.

De heer Van Santen noemt het sociale aspect en het geven van korting aan mensen met een laag inkomen. Is ook al nagedacht over hoe dit vorm te geven? Zijn er elders in het land vergelijkbare initiatieven?

De heer De Waal antwoordt dat erover is nagedacht en dat het een ingewikkelde puzzel is. Het kan direct gekoppeld worden aan levering, verwerken in energieprijzen; een deel van het park kan bestemd worden voor lokaal profijt. Mensen kunnen ook nog steeds een energietoeslag krijgen. In Nederland is hier nauwelijks mee geëxperimenteerd. In Weert is een proef gedaan en liep men tegen het probleem aan van hoe te controleren wie er

meedoet. Hij maakt zich daar minder druk om. Het lijkt hem een heel zinvol experiment. Het zou mooi zijn als een energiemaatschappij als een ANBI fungeert en tegen kostprijs stroom levert aan iedereen. In België gebeurt dit veel.

De heer De Pagter bedankt voor de presentatie en zegt het sociale tarief een mooi aspect van het plan te vinden. Er moet wel gewaakt worden voor discriminatie en nagedacht worden over het energiegebruik in de toekomst. Er zit geen prikkel bij om zuinig met energie om te gaan. Hij vraagt hoe snel een dergelijk park gerealiseerd kan worden.

De heer De Waal antwoordt dat het redelijk vlug kan, hij denkt in 2025.
Over het sociaal tarief en energiegebruik moet zeker goed nagedacht worden.

De heer Le Noble bedankt voor de presentatie en verwijst naar de restricties die door minister De Jonge worden opgelegd. Hij heeft begrepen dat de minister zuinig is op grond die bebouwd kan worden. Hij neemt aan dat dit hier minder spannend is omdat deze grond niet voor woningbouw in aanmerking zal komen.

De heer De Waal bevestigt dat woningbouw hier niet aan de orde is en noemt het bedrijventerrein. Qua ontwikkeling kan hier verder weinig.

De heer Oostrum bedankt ook voor de presentatie en noemt de 9 GW aan productie. Hijzelf is lid van een vve waar op het dak 100 panelen geplaatst kunnen worden met een jaarproductie van 45 Megawatt. Hij denkt dat er dan 200 van dit soort daken nodig zijn om deze productie te leveren. Zoveel daken zijn er in Gorinchem niet. Misschien wil de wethouder hier straks op reageren.

De heer De Waal denkt niet dat 45 Megawatt op het dak kan kloppen.

Mevrouw Hamann vraagt hoe de heer De Waal de energiemaatschappij voor zich ziet; welk idee zit daarbij?

De heer De Waal antwoordt dat je zelf een energiemaatschappij zou kunnen opzetten; dat is haalbaar. Je zou ook kunnen aansluiten bij coöperaties. De vraag is of je het zelf wil doen of deels wil uitbesteden. Het is een mooie route voor het lokaal profijt. Er zijn veel verschillende ideeën over. Nu zit men nog in het stadium van de vergunningaanvraag. Hij is ook benieuwd naar de mening van anderen hierover.

De heer Van Houwelingen vindt het mooie plannen. Er wordt iets opgebouwd maar het is wel tijdelijk want zonnepanelen zullen er 20, 25 jaar liggen. Wat dan daarna? Is al nagedacht over het opruimen en fundatie?

De heer De Waal zegt dat er nauwelijks fundatie is. Het is een opstelling op metalen poten in de grond. Dat is makkelijk weg te halen. Gerekend wordt met 25 jaar en er moeten ook afspraken gemaakt worden over het opruimen. Het belangrijkste is ook dat er een gebied achterblijft dat nog een functie heeft, in zijn ogen een natuurfunctie. Het type panelen moet ook geschikt zijn voor de bodem zodat er nog iets kan groeien. Er wordt gewerkt met semi transparante panelen voor de natuurontwikkeling.

De voorzitter bedankt de heer De Waal en nodigt de heer Klein uit.

De heer Klein zegt dat hij al drie jaar bezig is met verticale zon. Bij de ochtend en de namiddag is het dan beter verdeeld. Midden op de dag zijn de energieprijzen al laag. Je zou het kunnen uitrollen over grote stukken grond die de gemeente zelf nog heeft. Dan kan je voordelige aanbiedingen doen aan burgers. Misschien willen ook andere grondeigenaren meedoen. Hij toont een kaart die hij ooit heeft gekregen toen hij in 2000 grond kocht en met open armen ontvangen werd om er een truckersrestaurant te realiseren. Dat paste heel goed bij het industrieterrein. Hij heeft toen voor vier keer de landbouwprijs grond gekocht.

Je kunt veel meer doen met verticale zon dan men al van plan was. Er is alleen een probleem voor de omvormers. Er is ruimte genoeg op het net want het transformatorhuis in Arkel wordt verdubbeld. Toen er drie jaar geleden gesproken werd over zonnepanelen met de Knotwilg werd Eneco ineens bij de wethouder geroepen en werd alles geblokkeerd. Verticale zon zou fantastisch zijn bij windparken maar bedrijven als Vattenfall en Eneco willen dat niet. Er blijft ook geen rommel over. In Culemborg is het ook te zien. Het kan ook een geweldige boost aan biodiversiteit geven. Hij vindt het leuk om nu geconfronteerd te worden met de mogelijkheid voor de heer De Waal. Hij juicht dit van harte toe maar de omvormers zullen snel kapot gaan denkt hij.
Hij licht bij de tekening een alternatief toe dat een herschikking van windturbines zou betekenen. Er komt er dan nog één meer los van de locatie S.
De tekening is uit het hart gegrepen omdat er een omgevingsvisie gevraagd werd door de heer Tekir. Er zijn veel weerstanden in den lande met wind. De impact van de turbines die door Arcadis voorgesteld worden zijn 5 Megawatt of meer en hebben een heel grote impact van een kilometer. Gorinchem moet wel goed uit de bus komen met de juiste mix voor de RES. Er is totaal voorbijgegaan aan herschikken. Wil je zonnepanelen doen, dan zit je wel met het slagschaduweffect.

De heer De Pagter vraagt wat de heer Klein wil vertellen over het plan op de schets. Hij ziet hierop een chauffeurshotel, een truckingparking en batterijlader, laadplein voor trucks. Wordt dat geheel overdekt en afgebakend met zonnepanelen?

De heer Klein zegt dat er veel koelvrachtauto’s zijn en dat chauffeurs soms 36 uur moeten wachten. De exploitanten die hem benaderd hebben stellen carports voor met zonnepanelen. Het zou omzoomd kunnen worden en voorzien kunnen worden van een lifestyle plek voor de chauffeurs en de mensen uit Hoornaar en Arkel. Hij heeft de details niet verder uitgewerkt op de tekening.

De heer De Pagter vraagt om hoeveel zonnepanelen en Megawatt het gaat.

De heer Klein zegt dat op de tekening gezien kan worden hoeveel er uit gehaald kan worden. Totaal zal de boer er wel mee opschieten.

De heer De Pagter adviseert de heer Klein zijn plannen te concretiseren en toe te lichten aan de fracties zodat deze meer in detail besproken kunnen worden.

De heer Klein verwijst naar de bespreking van drie jaar geleden die uiteindelijk geblokkeerd werd. Hij verwijst ook naar de nieuwe richtlijnen die problematisch worden. Hij heeft bij de gemeente geen gehoor gekregen. Hij meent dat een herschikking voor alle partijen beter is. Hij hoopt dat de initiatiefnemers en de toekomstige exploitanten van het uitgereikte schetsplan op korte termijn van gedachten mogen wisselen met een delegatie uit de raad. Er liggen veel energietransitie kansen.

De heer Van Santen zegt dat hij de heer Klein eerder heeft gesproken. Het project gaat ook over verschillende eigenaren. Hij vraagt of hij verwacht dat de gemeente het voortouw neemt om iedereen hierin te verenigen of wil de heer Klein dat zelf doen.

De heer Klein zou er graag over brainstormen maar de heer De Boer wil niet met hem praten. Dan blijft over dat de raad misschien een raadsinitiatief kan doen. De provincie Gelderland is hier helemaal voor. Hier zouden veel autobanen bediend kunnen worden met laadpunten.

De voorzitter stelt voor dat de heer Klein zijn informatie deelt met de griffie zodat die aan de raad doorgegeven kan worden. Hij bedankt de heer Klein voor zijn inbreng.

Wethouder De Boer licht toe dat het de bedoeling is het gesprek aan te gaan over de uitgangspunten van de raad voor de zonne-energie. Hij stelt voor hiervoor voldoende tijd te nemen.

De voorzitter peilt de opvattingen en concludeert dat de aanwezigen bereid zijn eventueel tot 23.00 uur door te gaan.

Wethouder De Boer zegt dat er een postersessie voorbereid is maar daar is dan nog onvoldoende tijd voor. Wellicht kan de agendacommissie hier nog een mogelijkheid voor vinden.
Vervolgens geeft hij een presentatie (beschikbaar op iBabs).
Vorig jaar heeft de raad een motie ingediend waarin het college werd opgeroepen om op korte termijn te komen met een toetsingskader voor zon op land, bijvoorbeeld in combinatie met wind. Daar is zojuist een initiatief over toegelicht. Toen is afgesproken om eerst een inhoudelijk gesprek te hebben over uitgangspunten en voorwaarden. Daar is deze sessie dan ook voor bedoeld. Vervolgens worden de bestaande kaders vanuit het Rijk toegelicht. Hij noemt de zonneladder en de brief van minister De Jonge van oktober 2023 met aangescherpte voorkeursvolgorde.

Mevrouw De Lange vraagt waar zon op water onder valt.
Wethouder De Boer antwoordt dat dit onder de voorkeuren 2, 3 of 4 kan vallen afhankelijk van de locatie. Als het onderdeel is van een industrieel complex is het anders dan wanneer het om een recreatieplas in de natuur gaat.

Hij vervolgt de presentatie en licht toe dat vanuit het OER programma gekeken wordt naar restgronden bijvoorbeeld langs een snelweg of spoorlijn die kunnen bijdragen aan duurzame opwek. Dat zijn lange termijn plannen waar het Rijk mee bezig is. Ook de Provincie past de zonneladder toe en heeft een rol waar het gaat om de ruimtelijke kwaliteit. Vorig jaar heeft in de Provinciale Staten een discussie plaatsgevonden over zon bij wind. In de omgevingsvisie is opgenomen dat een windmolen geen excuus mag zijn om waardevolle agrarische grond op te offeren. Ingegaan wordt op de kaders vanuit de RES en de gemeente. Het kader waarop aanvragen behandeld moeten worden is op dit moment heel beperkt. Aangegeven is om eerst de daken vol te leggen met zonnepanelen en er wordt op dit moment maximaal 2 hectare toegestaan.

Mevrouw Pellikaan merkt op dat als de raad beleidskaders vaststelt voor zonnepanelen dat in conflict kan zijn met wat in de RES is opgeschreven. Hoe kan dat met elkaar verenigd worden?
Wethouder De Boer antwoordt dat het RES-bod in de basis bestaat uit windmolens en zon op dak. Aanvullend wordt ook gekeken naar instrumentarium bijvoorbeeld voor kleine windmolens. Binnen de RES is ook bestuurlijk overleg en het wordt aan de gemeenten gelaten om aanvullend iets extra te doen.

De heer Van Santen merkt op dat voldaan moet worden aan het RES-bod. De gemeente kan aanvullende maatregelen nemen en dat is niet nodig voor het RES-bod zo begrijpt hij.
Wethouder De Boer antwoordt dat het op dit moment geen onderdeel uitmaakt van het RES-bod. Afhankelijk van wat de raad wil toestaan gaat het veel of weinig bijdragen aan het geheel.

De heer Oostrum zegt dat het hem genoegen doet dat de daken vol gelegd worden met zonnepanelen. Hij ziet wel veel problemen. In een vve is een 2/3 meerderheid nodig om zonnepanelen te mogen leggen. Dat er op appartementencomplexen weinig zonnepanelen liggen is voor een groot deel hieraan te wijten. Hij ziet hier wel degelijk een kans om hiermee een stuk van het RES-bod waar te kunnen maken. Dit soort initiatieven is zeer welkom.
Wethouder De Boer bevestigt dat er belemmeringen zijn. Hij licht toe dat woningen en particuliere huishoudens geen onderdeel uitmaken van het RES-bod; dat gaat om

bedrijfsdaken. De Provincie heeft ook ruime subsidiemogelijkheden voor het versterken van daken als dat nodig is voor zonnepanelen. Binnenkort wordt hierover een update gegeven. De ambitie is nog wel om alle daken vol te leggen.

Mevrouw De Lange merkt op dat deze initiatieven worden gezien als een aanvulling op het RES-bod. Zij noemt ook de kaderrichtlijn water die niet gehaald zal worden. Hoe gaat dat samen met het idee van zon op water als potentieel plan.
Wethouder De Boer zegt dat het de bedoeling was om met de postersessie hierover het gesprek aan te gaan. Zon op water kan erg lastig zijn. In Gorinchem zijn de kansen ook heel beperkt. Er zijn wel eens ideeën geweest voor de Woelsewaard maar dat was uiteindelijk niet wenselijk op basis van andere wetgeving.

De voorzitter bedankt de wethouder voor zijn presentatie. Het idee is nu om de posters te bespreken.

De heer Le Noble vraagt met betrekking tot de zonneladders of er uitzonderingen mogelijk zijn die door de Provincie worden toegestaan.
Wethouder De Boer zegt dat het een voorkeursvolgorde is. Er staat niet dat de laatste trede verboden is maar het zal wel goed beargumenteerd moeten worden om deze te gebruiken.

De heer De Pagter merkt op dat de Provincie vanavond ook vertegenwoordigd is. Hij vraagt de aanwezigen van de Provincie om te reflecteren op wat er vanavond aan de orde is geweest.

De heer Damen zegt dat er veel vragen zijn gesteld. Beschouwd vanuit de technische analyse wordt eerst gekeken naar de zonneladder van het Rijk. Die is leidend. In december 2022 is het omgevingsbeleid vastgesteld. Bij voorkeur ziet men dat de zonne-energie op daken opgewekt wordt. Daarnaast zijn er enkele provinciale voorkeurslocaties zoals waterbassins langs infrastructuur en nabij windturbines. Daarna op locaties die in de RES-regio's zijn aangewezen. Wat zijn dan de uitzonderingsgronden waarbinnen op landbouw en natuurgronden zonne-energie mogelijk is, dat volgt de provinciale zonneladder met voorkeurslocaties. Zien we dit nu ook bij andere gemeenten ontstaan, het antwoord is nee, we hebben bij andere gemeenten of RES-regio's geen situaties gezien waarbij nagedacht wordt aan het toevoegen van iets aan de RES. Er spelen wel discussies over zoekgebieden.

De voorzitter stelt voor de agendacommissie te vragen om een nieuwe sessie in te plannen want er is niet voldoende tijd om de posters te bespreken. Hij bedankt iedereen voor de presentaties.

Mevrouw Pellikaan doet de suggestie om het college te vragen een voorzet te doen voor de beleidskaders zodat er iets meer vaart in gehouden kan worden. Dan kan er ook een B&A gepland worden.

De heer De Pagter zegt hier wel behoefte aan te hebben; er moet tijd voor genomen worden.

Mevrouw Hamann vindt dat ook; de raad heeft zelf voorgesteld om over de kaders in gesprek te gaan.

Mevrouw Pellikaan vindt een extra I&O ook goed maar zij voelt zich qua informatie wel goed voorzien om een oordeel te kunnen geven over een voorstel.

Wethouder De Boer merkt op dat bij de windverkenning een bepaald proces is doorlopen. Hij wil best met een voorstel komen maar hij vindt het fijn om de raad een kans te geven hier in de lead te zijn en aan te geven welke voorwaarden de raad belangrijk vindt. Het wordt dan een breed gedragen voorstel vanuit de raad. Hij stelt voor de agendacommissie te vragen om een extra I&O te plannen.

De voorzitter bedankt de ambtelijke organisatie voor het geduld en wenst ieder nog een fijne avond.

Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.

Toezeggingen:
De agendacommissie vragen een extra I&O-sessie te plannen.